

**PERSWAZJA
W TEKSTACH KULTURY
I CODZIENNYCH SYTUACJACH**

**BEATA ZIELIŃSKA
TADEUSZ BANOWSKI**

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania języka polskiego dla szkoły ponadpodstawowej

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – dr Jolanta Sawicka-Jurek
Recenzja merytoryczna – Sabina Furgoń
Dorota Dąbrowska
dr Beata Rola
Agnieszka Ratajczak-Mucharska

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat lekcji:

Perswazja w tekstach kultury i codziennych sytuacjach

Klasa / czas trwania zajęć:

klasa I / 90 minut

Cele

Uczeń:

- interpretuje tekst literacki i popularnonaukowy;
- odczytuje intencje nadawcy i ocenia je pod kątem etyki wypowiedzi;
- dostrzega związki pomiędzy literaturą a codziennymi sytuacjami komunikacyjnymi;
- uczy się odpowiedzialności za słowo;
- dostrzega siłę sprawczą języka;
- określa sytuację komunikacyjną i funkcje języka;
- rozróżnia i nazywa argumenty;
- rozwija kompetencje: w zakresie rozumienia i tworzenia informacji, osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się, obywatelskie, kompetencje w zakresie przedsiębiorczości, w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Metody/techniki/formy pracy:

- praca z testami kultury: literackim, filmowym, popularnonaukowym;
- heureka;
- inscenizacja improwizowana;
- praca w parach i zespołowa.

Środki dydaktyczne:

- *Potop* Henryka Sienkiewicza;
- *Potop*, reż. Jerzy Hoffman (fr.);
- artykuł *Język po raz pierwszy, po raz drugi ...Sprzedany!* Agnieszki Grzybowskiej, Katarzyny Hajzer („Polonistyka” , 2016, nr 6);
- słownik języka polskiego.

Opis przebiegu lekcji:

Część wstępna:

Wybrani uczniowie prezentują dwie krótkie scenki, w których nadawcy starają się przekonać odbiorcę do zakupu wadliwego produktu, nakłaniają do przyjęcia określonej postawy; uczniowie oceniają intencje nadawcy, analizują przedstawione argumenty.

Część właściwa:

Uczniowie czytają tekst popularnonaukowy *Język po raz pierwszy, po raz drugi ... Sprzedany!* A. Grzybowskiej i K. Hajzer i na jego podstawie definiują pojęcia: perswazja, propaganda, agitacja, manipulacja, siła sprawcza języka, etyka słowa. Konfrontują swoje definicje ze słownikiem języka polskiego. Oceniają perswazyjne zabiegi językowe, przypominają rodzaje argumentów (merytoryczne, logiczne, emocjonalne, erystyczne). Następnie oglądają fragmenty adaptacji *Potopu* w reż. Hoffmana – rozmowę Zagłoby z marszałkiem Lubomirskim. W parach analizują argumenty Zagłoby, który przekonał Lubomirskiego do walki w obronie ojczyzny pod dowództwem Czarnieckiego – analizują wypowiedź bohatera, określają, czy ujawnił intencje, rozpoznają rodzaj argumentacji, oceniają skuteczność wypowiedzi, a następnie odwracają się i w czwórkach porównują wyniki pracy i formułują wnioski.

Część podsumowująca:

Uczniowie zastanawiają się nad tym, czy sytuacja komunikacyjna może usprawiedliwiać zachowania nietyczne, odnoszą się do własnych doświadczeń komunikacyjnych i kontekstów kulturowych, np. *Pana Tadeusza*, lektury omówionej w szkole podstawowej.

Komentarz metodyczny

Lekcja sprawdzi się w pracy z uczniami ze SPE ze względu na różnorodność metod pracy i angażowanie wielu procesów zmysłowych, a także wyzwalanie możliwości twórczych. Uczniowie zostali poproszeni o przyniesienie tekstów lektury, więc w czasie pracy w parach mogą odwoływać się do tekstu literackiego; uczniowie SPE powinni otrzymać karty pracy z zaznaczonymi fragmentami. Zastosowane w lekcji metody kształtują umiejętność pracy w grupie, która jest elementem ułatwiającym komunikację i wspólne dochodzenie do rozwiązania problemu, oraz wykorzystują formę prezentacji – ważne elementy na rynku pracy, również w kontekście etyki słowa. Podczas lekcji kształcone są kompetencje: w zakresie rozumienia i tworzenia informacji, wielojęzyczności, technologii i inżynierii, osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się. W przypadku uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi należy: zapewnić właściwe oświetlenie sali lekcyjnej i miejsca pracy, wykorzystać mocne strony ucznia, tworzyć atmosferę pracy sprzyjającą budowaniu pozytywnych emocji i doświadczeń, dostosować materiały i narzędzia do warunków i możliwości ucznia (np. w materiałach tekstowych powiększyć czcionkę, zastosować zakreślenia), dostosować wymagania edukacyjne, stopień, np. wydłużyć czas pracy, umożliwić zapoznanie się z materiałem źródłowym w domu i udzielić wskazówek do pracy, zorganizować pomoc koleżeńską, stosować ocenianie kształtujące, wspierające

ucznia, połączone z samooceną i oceną koleżeńską, wzmacniać ucznia pochwałą nawet za niewielkie postępy, a także udzielać informacji zwrotnej o tym, co uczeń robi dobrze, a w których miejscach popełnił błędy lub co wykonał źle, w jaki sposób może uzupełnić braki lub poprawić błędy oraz poinformować o tym, jakimi metodami może doskonalić swoje umiejętności.

